

Hvis man vil se praktisk marxisme...

Samtaler med Flemming Mouritsen i perioden 2008 til 2012
ved Herdis Toft og Karin Esmann Knudsen

Hvad er så forholdet mellem leg og den samfundsmæssige dimension?

– Flowbegrebet passer ikke helt til det økonomisk sociale system. Altså nu er det de her legekvaliteter, der er på dagsordenen, som er direkte grundlæggende, både evner og færdigheder i forhold til et selvfornyende erhvervssystem. Pædagogikken har været forbundet med managementtænkning. Og samtidig er flow blevet et in-ord, altså med den narrative og den æstetiske organisation allerede i 1980'erne, og der var en periode, hvor netop leg, legebegreb, legekultur og så videre var et stort hit, i 1980'erne og 1990'erne, et nøgleområde. Og så kommer den pædagogiske regenerering eller pædagogistiske regenerering, for at sige det sådan, og det er ikke bare pædagogistisk, det er dér, *new management*, altså den der sociale *engineering*, historisk sætter sig igennem i hele det offentlige system og i erhvervssystemerne.

Jeg kan sagtens se, at hvis du har den definition af leg, og hvis du har den tænkning omkring leg, som ligger i alt det her, så har pædagogikken..., så kan de lige, haps?

– Det har ligget der siden slutningen af 1960'erne faktisk i det her, og det er specielt forstærket med det med leg og i første omgang med rim og remser og den slags, og det var noget, jeg allerede på det tids-

punkt blev kritiseret for af de andre marxister. Det er jo egentlig det, allerede Marx snakkede om, at mere og mere bliver varegjort og kapitaliseret. Pornografiens frigørelse i slutningen af 1960'erne er egentlig det typiske eksempel på lige præcis det der, en frigørelseshistorie, der skubber til nogle tabuer og nogle grænser, og så siger det bare haps. Det samme skete med rockmusikken. Så det var noget af det, jeg tidligt måtte forholde mig til. Det, man gik og gjorde, det var produktudvikling for betrængte systemer. I det her tilfælde for sådan noget som danskundervisning og sprogsocialisering og den slags ting. Men på den anden side, det kan man aldrig tage højde for. De siger haps, uanset. Man ser den ene bølge af instrumentalisering og funktionalisering og specialisering efter den anden, det er en gammel historie. Men den havde et gennembrud omkring år 1900, hvor psykologien blev opfundet, og vel at mærke psykologien, ikke så meget i freudiansk forstand, den havde selvfølgelig også sin produktudviklingsdimension i det der spil, men mest i form af behaviorisme, og da er det, at man i særlig høj grad får brug for folk, der har motivation for arbejde. Det er motivationsbegrebet, der kommer på dagsordenen. Som man får brug for i forhold til tidligere slavearbejde og industriarbejde. Det betyder, at psykologien bliver en slags baggrund for økonomien, direkte omsat. Økonomien opstår jo også som fagområde. Hvis man

vil se praktisk marxisme, så har man altid skullet gå til industrien. De har jo tænkt eller i hvert fald praktiseret på de måder. Ebba Strange fortalte, at hun havde en underlig oplevelse, da hun kom i folketinget

for første gang i begyndelsen af 1970'erne, at det var sgu underligt, for dem, der var mest nysgerrige, og som hun snakkede bedst med, det var dem fra Industrirådet.